

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМ.ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО**

*Кафедра управління повсякденною діяльністю військ
та тилового забезпечення*

ЛЕКЦІЯ

з дисципліни:

**“Основи військового управління (в т. ч. управління
повсякденною діяльністю підрозділів)”**

**ТЕМА 1: Основи організації і методика бойової
підготовки частин (підрозділів).**

**Заняття 1. Основи бойової підготовки частини
(підрозділу).**

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Система бойової підготовки частини, підрозділу. Вимоги які ставляться до неї.

2. Основні форми та методи індивідуальної та колективної підготовки військовослужбовців, підрозділів.

3. Навчальна матеріально-технічна база бойової підготовки.

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України "Про затвердження Системи оперативних стандартів Збройних Сил України (Системи документів з питань управління, застосування, підготовки та забезпечення)" № 220 від 22.10.2012 р.

2. Наказ МО України від 2016 №. 95 «Про затвердження Концепції підготовки Збройних Сил України».

3. Директива Генерального штабу Збройних Сил України від 16.11.2016 Д-21 ДСК «Про організацію підготовки Збройних Сил України в 2017 навчальному році».

4. Наказ МО України «Про затвердження Тимчасової інструкції про порядок організації і проведення перевірок та оцінювання набуття оперативних (бойових) спроможностей у ЗС України» від 29.05. 13 р. № 352.

5. Наказ ГШ ЗС України «Про затвердження Тимчасової інструкції з індивідуальної підготовки військовослужбовців ЗС України» від 28.05.13. № 125.

6. Г. П. Воробйов та інш. Бойова підготовка Сухопутних військ ЗС України: теорія та практика.

7. Курси, стандарти підготовки родів військ.

ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ У ПІДГОТОВЦІ командного складу низової ланки підрозділів СВ ЗСУ

1. Низький рівень знань керівних документів (ведення бойових документів, документів з обліку особового складу, витрат МТЗ тощо)

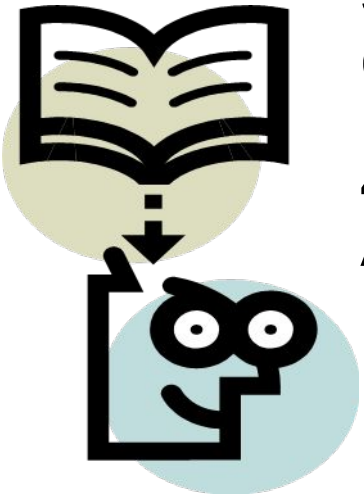
2. Недостатній рівень організаційних здібностей щодо організації повсякденної діяльності підрозділів, прийняття обґрунтованих рішень на ведення бою та його всебічне забезпечення;

Низькі навички в організації взаємодії між міжвидовими підрозділами, підрозділами інших військових формувань;

3. Неготовність адекватно реагувати на нестандартні ситуації (вирішувати конфліктні ситуації в колективі)

4. Невміння приймати справи та посаду в районі проведення АТО, в ППД (складання актів прийому техніки, МТЗ);

Невміння планувати свою службову діяльність.

1. Система бойової підготовки частини (підрозділу).

Бойова підготовка - один з основних видів підготовки СВ ЗС України, що являє собою цілеспрямований, організований за єдиним замислом процес навчання всіх категорій військовослужбовців, органів управління (штабів) військових частин, військових частин (підрозділів), який спрямований на досягнення ними визначених бойових спроможностей та готовності до виконання завдань за призначенням.

Бойова підготовка :

Бойова підготовка – організований процес систематичного військового навчання і виховання особового складу, злагодження органів управління, підрозділів, спрямований на забезпечення набуття підрозділом визначених бойових спроможностей.

Бойова підготовка є основним змістом повсякденної діяльності командирів (начальників), органів управління і військ.

Важливим показником рівня бойової підготовки є **польова виучка військ**, опанування необхідними знаннями та вміннями військово-професійної діяльності у ході занять, тренувань і навчань.

Командири (начальники) усіх ступенів особисто відповідають за підготовку безпосередньо підпорядкованих військових частин (підрозділів), управлінь (штабів) військових частин (підрозділів).

Офіцери є основними організаторами і керівниками військового навчання, а сержанти є ключовими службовими особами, які забезпечують реалізацію завдань підготовки.

Сержанти безпосередньо відповідають за підготовку особового складу підрозділів первинної ланки (екіпаж, відділення та їм рівні).

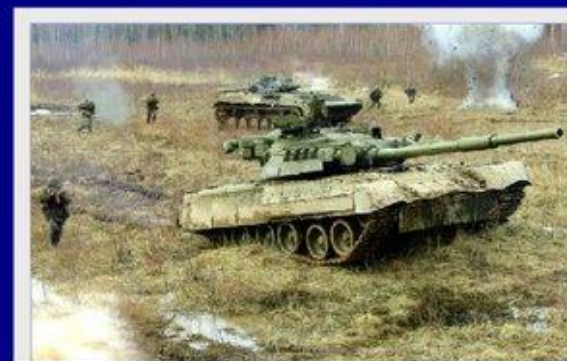
БОЙОВА ПІДГОТОВКА ВКЛЮЧАЄ

**Індивідуальну
підготовку
військовослужбовців**

**Підготовку органів
управління**

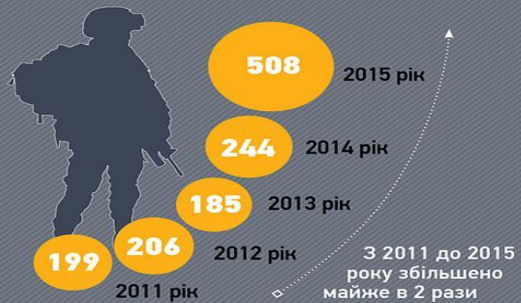

**Підготовку підрозділів і
частин**

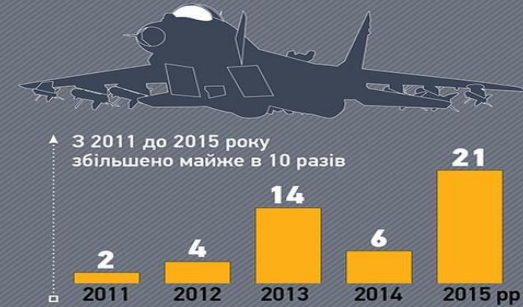

Бойова підготовка Збройних сил України

ЗАХОДИ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ

ЛЬОТНО-ТАКТИЧНІ НАВЧАННЯ

БАТАЛЬЙОННІ ТАКТИЧНІ НАВЧАННЯ

РОТНІ ТАКТИЧНІ НАВЧАННЯ

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНІ НАВЧАННЯ

БРИГАДНІ (ПОЛКОВІ) НАВЧАННЯ (особлива роль – злагодження бригад)

AZOV.PRESS

БОЙОВА ПІДГОТОВКА ОРГАНІЗУЄТЬСЯ І ПРОВОДИТЬСЯ НА ОСНОВІ ВИМОГ:

- Указів і директив Верховного Головнокомандувача ЗСУ;**
- наказів і директив Міністра оборони України;**
- наказів і директив начальника Генерального штабу Збройних Сил України;**
  - бойових статутів Сухопутних військ;**
  - статутів Збройних Сил України;**
- наказів і директив Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України;**
- програми бойової підготовки.**

Процес підготовки Збройних Сил України за стандартами:

побудований на загальному тактичному фоні за дворічним циклом навчання з трьома періодами підготовки (**базовим, інтенсивним, підтримуючим**) до 6 місяців кожний.

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначає послідовність досягнення органами військового управління, підрозділами бойових спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки

Основні періоди дворічного циклу ЗСУ:

БАЗОВИЙ – відновлення готовності до навчального процесу (озброєння і техніки), переміщення та укомплектування особовим складом, проведення курсової (зборової) підготовки (*проводиться індивідуальна підготовка військовослужбовців, заняття плануються по 2 дні на тиждень тривалістю 3 години*);

ІНТЕНСИВНИЙ – набуття бойових спроможностей за стандартами підготовки, які будуть визначені у переліку бойових завдань для кожної військової частини (*проводиться колективна підготовка, заняття плануються по 5 днів на тиждень тривалістю 6-10 годин*);

ПІДТРИМУЮЧИЙ – підтримання готовності до виконання визначених завдань, удосконалення набутих спроможностей та їх перевірка, проведення зборових заходів з резервістами (*проводиться колективна підготовка, заняття плануються по 2 дні на тиждень по 6 годин*);

Основними завданнями бойової підготовки є:

У ПІДГОТОВЦІ РЯДОВИХ – набуття та удосконалення:
умінь та навичок щодо виконання функціональних обов'язків в умовах ведення сучасних бойових дій як самостійно так і в складі підрозділу;
фізичне загартування, виховання впевненості в собі та в поведженні зі штатною зброєю.

У ПІДГОТОВЦІ СЕРЖАНТІВ – набуття та удосконалення:
знань, умінь та навичок в організації дій підлеглих у сучасному загальновійськовому бою;
командирських навичок та умінь в управлінні особовим складом у складних умовах обстановки;
твердих знань озброєння і військової техніки;

- знань і умінь щодо підтримання статутного порядку в підрозділах;
- знань методики індивідуальної роботи з підлеглими.

Основними завданнями бойової підготовки є:

У ПІДГОТОВЦІ ОФЦЕРІВ – формування та удосконалення:

- знань вимог керівних документів з організації повсякденної діяльності підрозділів, бойових статутів ;
- командирських якостей та педагогічних навичок щодо навчання і виховання підлеглих;
- умінь та навичок щодо постійного підтримання бойової готовності підрозділів;
- навичок в організації та веденні бойових дій особливо з питань управління підрозділами і вогнем;
- методики індивідуальної роботи з підлеглими

Основними завданнями бойової підготовки є:

У ПІДГОТОВЦІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ –

- їх злагодження;
- навчання порядку і способам управління підрозділом у різних умовах обстановки;
- навчання організації та здійсненню заходів щодо забезпечення живучості органів управління ;
- досягнення взаємосумісності з органами управління підрозділів, армій провідних країн світу;

Основними завданнями бойової підготовки є:

У ПІДГОТОВЦІ ПІДРОЗДІЛІВ ЧАСТИН:

- підтримання їх постійної бойової готовності до виконання завдань за призначенням;
- виконання функціональних обов'язків у складних умовах обстановки;
- злагодження підрозділів та удосконалення їх польового вишколу;
- виконання завдань за призначенням у тісній взаємодії з підрозділами інших військових формувань України;
- виховання в особового складу почуття відповідальності за захист Батьківщини;
- формування психологічної стійкості, сміливості, рішучості, фізичної витривалості та психологічні навантаження;
- освоєння нових зразків озброєння і військової техніки.

Основними показниками, які визначають готовність підрозділів і частин до виконання завдань за призначенням є:

- бойова спроможність, бойовий вишкіл;**
- злагожденість органів управління (штабів), військових частин (підрозділів);**
- бойова готовність;**
- бойові можливості;**
- боєздатність.**

Бойова спроможність -

сукупність властивостей, які визначають здатність органу військового управління, військової частини (підрозділу) виконати поставлені завдання відповідно до визначених стандартів.

Бойовий вишкіл - комплекс знань, умінь та навичок особового складу військ, його морально-психологічних і фізичних якостей; навченість і злагодженість підрозділів, військових частин, органів управління та їх здатність виконувати завдання за призначенням. Бойовий вишкіл СВ ЗС України поділяється на: польовий та повітряний.

**Польовий вишкіл - навченість
військовослужбовців,
злагодженість підрозділів,
військових частин, органів
управління та їх здатність вести
бойові дії в різних умовах
обстановки або виконувати інші
завдання за призначенням.**

Злагодженість органів управління (штабів), військових частин (підрозділів)

- спроможність ефективно виконувати завдання за призначенням із повним використанням їх бойових можливостей.

Бойова готовність - спроможність військ в будь-яких умовах почати воєнні дії у встановлені строки і успішно виконати поставлені завдання.

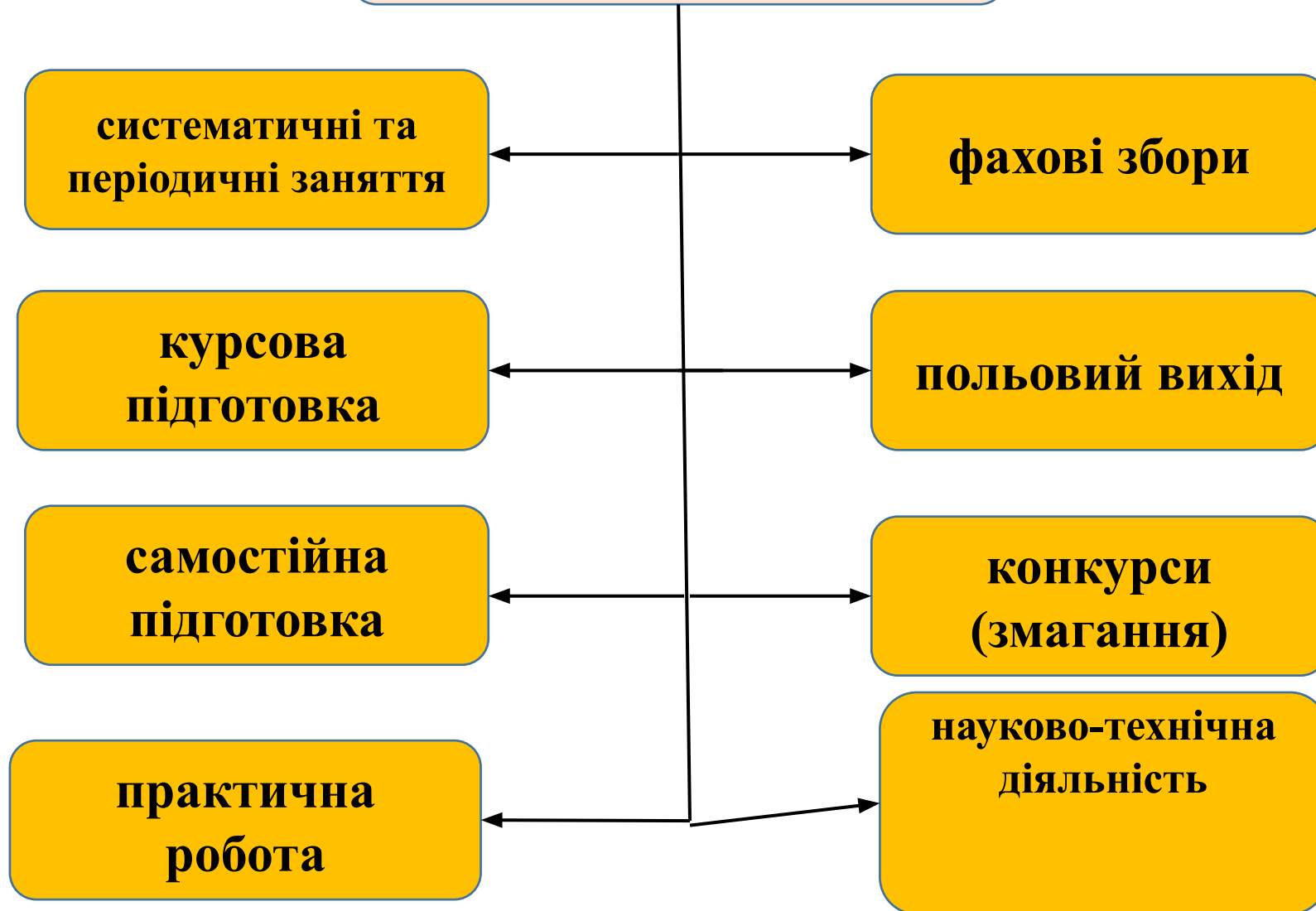
Бойові можливості - кількісні та якісні показники, які характеризують здатність військової частини чи підрозділу виконати бойове завдання (завдання за призначенням) у встановлений термін при умові збереження боєздатності своїх підрозділів на рівні, що забезпечує подальше виконання бойового **завдання.**

Боєздатність - спроможність військової частини чи підрозділу виконати поставлене бойове завдання (завдання за призначенням).

2. ОСНОВНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА КОЛЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ПІДРОЗДІЛІВ.

**Форми організації навчального процесу
(форми підготовки) - **види навчально-виховної
діяльності** щодо навчання
військовослужбовців, підрозділів (частин) СВ
ЗС України з метою підготовки до виконання
ними завдань за призначенням.**

Форми організації навчального процесу

ФОРМИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ:

**ІНДИВІДУАЛЬНА
ПІДГОТОВКА:**

**ЗАНЯТТЯ
З ПРЕДМЕТІВ
НАВЧАННЯ**

**КУРСОВА
ПІДГОТОВКА**

**ПІДГОТОВКА
ОРГАНІВ
УПРАВЛІННЯ:**

ТРЕНУВАННЯ
*(роздільні, спільні,
командно-штабні)*

**Командно-штабні
навчання**
*(багатоступеневі
двосторонні)*

**ПІДГОТОВКА
ПІДРОЗДІЛІВ:**

**Тактичні, тактико-
спеціальні заняття
та з предметів
навчання**

ТРЕНУВАННЯ
*(з виконання
стандартів)*

НАВЧАННЯ
*(тактичні, тактико-
спеціальні,
мобілізаційні)*

Систематичні заняття -
проводяться з метою вивчення
змісту основних предметів
навчання, вивчення іноземної
мови (англійської), підтримання
рівня фізичної підготовленості та
удосконалення рівня володіння
особистою зброєю.

Періодичні заняття - проводяться (за необхідністю) з метою доведення нових поглядів у оперативному мистецтві, тактиці, бойової і мобілізаційної готовності, підвищення рівня фахової підготовки та формування єдиних підходів щодо шляхів розв'язання проблемних питань, які виникли у процесі службової діяльності військовослужбовців. Заняття плануються та проводяться за рішенням командира військової частини.

Курсова підготовка - для всіх категорій військовослужбовців на базі вищих військових навчальних закладів (навчальних центрів) перед призначенням на посаду або для підвищення їх кваліфікації;

Фахові, методичні збори - для рядового, сержантського та офіцерського складу на базі військових частин в базовий період підготовки;

Самостійна робота - для
підтримання та розвитку
набутих знань та навичок.

Бойова підготовка є основним змістом повсякденної діяльності частин у мирний час. Вона організовується і проводиться на підставі вимог наказів і директив Міністра оборони України, організаційно-методичних вказівок щодо бойової підготовки Сухопутних військ, бойових статутів, програм бойової підготовки військ.

Військове навчання є процесом передачі і засвоєння знань, вмінь та навичок, розвиток можливостей і виховання військовослужбовців з метою успішного виконання професійних обов'язків. Якісне військове навчання базується на дотриманні основних принципів.

Принципи військового навчання - це керівні педагогічні положення, які відображують закономірності військово-педагогічного процесу. Вони вказують командиру ті основні шляхи, за яких можливе найбільш успішне виконання завдань навчання підлеглих, оволодіння ними навичками та вміннями, виховання у них найбільш високих бойових якостей.

Основні принципи військового навчання

системність та послідовність
навчання ("від простого до
складного")

колективний та
індивідуальний підхід
до навчання

максимальне наближення
умов навчання до
обстановки реального бою

зв'язок теорії і
практики військової
справи

науковість навчання

єдність військового
навчання та виховання

Методи навчання - сукупність прийомів та способів, за допомогою яких здійснюється:

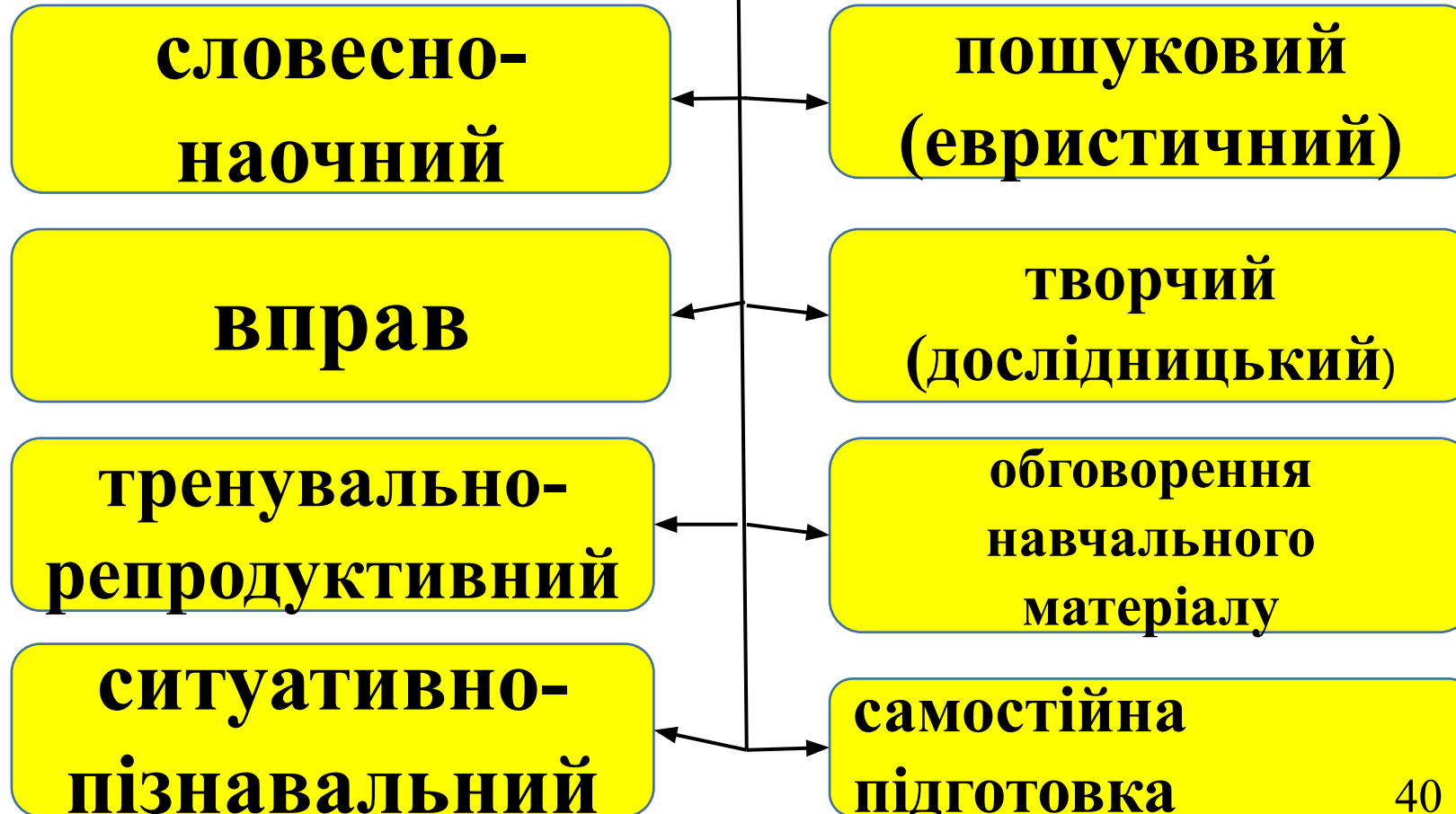
- передача та засвоєння знань тими, хто навчається;

-формування умінь і навичок військовослужбовців;

-виховання високих морально-бойових якостей особового складу;

-злагодження (бойове злагодження) відділень (екіпажів, обслуг), підрозділів, військових частин та органів управління (штабів).

Основні методи навчання

Методи підготовки Збройних Сил України :

словесно-наочний – у систематичному та послідовному доведенні керівником навчального матеріалу, показу (демонстрації) предметів, що вивчаються для отримання тими, хто навчається, початкових нових знань та формування відповідної уяви.

вправ – у багаторазовому виконанні простих (нескладних) дій під наглядом керівника, для закріплення отриманих знань та формування у тих, хто навчається, необхідних навичок.

Методи підготовки Збройних Сил України :

тренувальний (репродуктивний) – у виконанні комплексних дій згідно з визначеним керівником заняття алгоритмом (завчасно встановленим порядком) для формування необхідних умінь та забезпечення злагодженості військово-організаційних структур.

ситуативно-пізнавальний – у проведенні розгляду та обговоренні реальних (імовірних) воєнних дій (їх оперативних або тактичних епізодів), ознайомленні з досвідом управління військами (силами) у воєнних конфліктах та розвитку навиків інформаційно-аналітичної діяльності.

Методи підготовки Збройних Сил України :

пошуковий (евристичний) – у самотійному пошуку тими, хто навчається, інформації (оптимального варіанту дій) за напрямом, який визначив безпосередній начальник (керівник) для здобування додатково необхідних знань (виконання отриманого завдання).

творчий (дослідницькій) – у самотійному пошуку шляхів розв'язання проблемної ситуації (виконання поставленого завдання) для здобування глибоких та всебічних знань з використанням творчих та нестандартних підходів.

У індивідуальній підготовці військовослужбовців використовуються такі форми та методи навчання:

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

□ **тактико-стройові заняття** - основа форма індивідуальної підготовки солдата Їх сутність полягає в тому, що з військовослужбовцями відпрацьовується техніка виконання прийомів і способів дій у різних видах бою, спочатку по елементах у повільному темпі, а потім у цілому в межах встановленого нормативами часу.

□ **основні методи навчання** на тактико-стройових заняттях це метод **вправ і тренувальний** з виконання прийомів і способів дій.

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА**

Форма:

**Заняття з вивчення
зброї, боєприпасів і
правил стрільби**

Методи:

- словесно-наочний;
- вправ;
- тренувальний (репродуктивний);
- виконання практичних робіт.

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА**

Форма:

**Навчання на навчально-
тренувальних засобах
(НТЗ)**

Методи:

- словесно-наочний;
- вправ;
- тренувальний (репродуктивний);
- виконання практичних робіт.

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА**

Форма:

Вогневі тренування

Методи:

- **вправ;**
- **тренувальний (репродуктивний);**
- **виконання практичних робіт.**

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА**

Форма:

**Вправи навчальних
стрільб**

Методи:

- **вправ;**
- **тренувальний (репродуктивний);**
- **виконання практичних робіт.**

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА**

Форма:

Контрольні заняття

Методи:

- **вправ;**
- **тренувальний (репродуктивний);**
- **виконання практичних робіт.**

У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Форма:

**Кваліфікаційні
стрільби**

Методи:

- виконання практичних робіт .

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:**

ВОДІННЯ

Форма:

**Планові заняття з
вивчення правил водіння**

Методи:

- **словесно-наочний;**
- **виконання практичних робіт .**

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:**

ВОДІННЯ

Форма:

**Навчання на навчально-
тренувальних засобах
(НТЗ)**

Методи:

- **словесно-наочний;**
- **вправ;**
- **тренувальний (репродуктивний);**

**У індивідуальній підготовці
військовослужбовців використовуються
такі форми та методи навчання:**

ВОДІННЯ

Форма:

Вправи з водіння

Методи:

- **словесно-наочний;**
- **вправ;**
- **тренувальний (репродуктивний);**
- **виконання практичних робіт .**

КОЛЕКТИВНА ПІДГОТОВКА ПІДРОЗДІЛІВ

Основним змістом заходів інтенсивного періоду є набуття підрозділами бойових спроможностей шляхом відпрацювання визначених безпосереднім командиром комплексних тактичних завдань

Колективна підготовка проводиться в інтенсивний та підтримуючий період

**3. НАВЧАЛЬНА МАТЕРІАЛЬНО-
ТЕХНІЧНА БАЗА БОЙОВОЇ
ПІДГОТОВКИ.**

Навчальна матеріально-технічна база бойової підготовки - це сукупність матеріальних, технічних засобів і обладнаних об'єктів (районів місцевості), призначених для забезпечення навчання і виховання військовослужбовців, злагодження підрозділів, військових частин і органів управління відповідно до планів і програм бойової підготовки, а також для проведення військово-наукових досліджень.

Навчальна матеріально-технічна база бойової підготовки поділяється на:

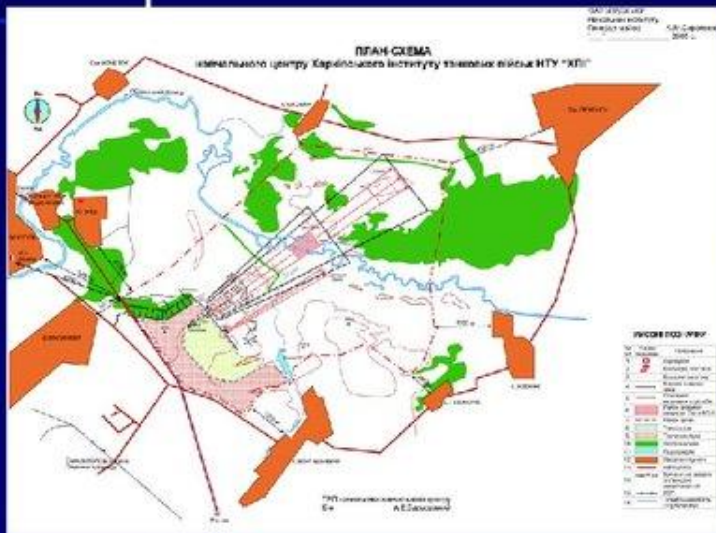
- польову (навчальні об'єкти тактичної, вогневої підготовки та водіння, навчальні поля);

-приказармену (навчальні класи, тренажерні комплекси, паркові вогневі містечка, ротна матеріальна база);

-базу бойового злагодження.

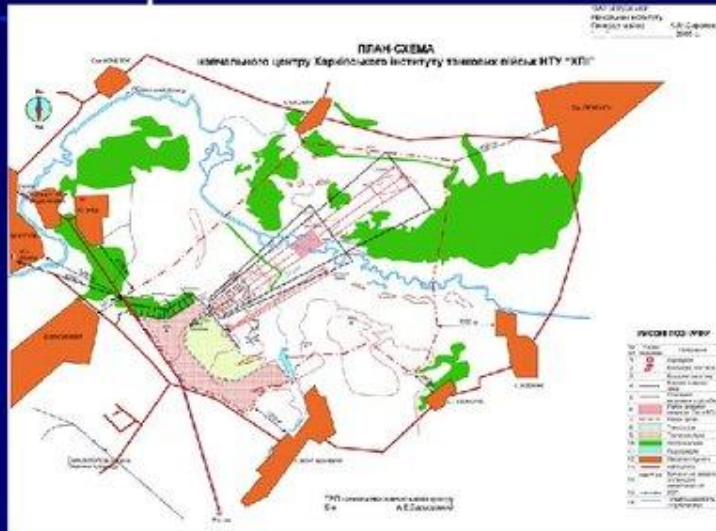
НАВЧАЛЬНА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА ПОВИННА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ:

- якісне виконання завдань бойової підготовки з усіх предметів навчання;
- досягнення високого рівня польового вишколу підрозділів і фізичної підготовки особового складу;
- проведення злагодження органів управління;
- високу технічну оснащеність і пропускну спроможність, автономність;
- обладнуватися на місцевості, яка характерна для оперативного напрямку дій військ;
- відповідати встановленим вимогам безпеки.

ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ ПОЛЬОВОЇ НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ:

- військові стрільбища;
- вогневі містечка бойових машин піхоти;
- танкові вогневі містечка;
- вогневі містечка самохідної артилерії;
- директриси бойових машин піхоти;
- танкові директриси;
- директриса для стрільби артилерії із закритих вогневих позицій;
- навчальні комплекси для підготовки підрозділів родів військ (спеціальних військ), а також для спеціальної підготовки військ.

ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ ПРИКАЗАРМЕНОЇ НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ :

Призначена для проведення теоретичних і практичних занять, тренувань та відпрацювання нормативів за предметами навчання.

- вогневі містечка;
- стрілецькі тири;
- спортивні споруди;
- стройові плаці;

- навчальні класи;
- ротна матеріальна база.

РОТНА МАТЕРІАЛЬНА БАЗА :

Призначена для проведення теоретичних і практичних занять та тренувань за предметами навчання з особовим складом підрозділів;

- порядок виготовлення, зміст і комплектність ротної матеріальної бази визначає командир частини (батальйону, дивізіону), виходячи із специфіки бойової підготовки підрозділів та їх бойового призначення;
- створюється в кожній роті та окремому взводі із використанням навчального майна, пристроїв та приладів, як тих, що постачаються промисловістю, так і виготовлених власноручно.

ПО ЗАКІНЧЕННІ ЗАНЯТЬ КОМАНДИРИ ПІДРОЗДІЛІВ ПОВИННІ ЗАБЕЗПЕЧИТИ :

- приведення в порядок і здавання навчального об'єкта (поля), обладнання, інвентарю, майна, житлових приміщень;
- відновлення виведеного з ладу обладнання, зруйнованих комунікацій, споруд;
- надання допомоги особовому складу полігону у зборі й обслуговуванні полігонного обладнання;
- проведення робіт щодо пошуку боєприпасів, що не розірвалися, і розмінування території полігону.

Дякую за увагу !

